

АГРОЛІСІВНИЦТВО – НОВІТНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ АГРОЛІСОМЕЛІОРАЦІЇ

Юхновський В.Ю., доктор с.-г. наук, професор
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Тупчий О.М., ст.викладач
Державний біотехнологічний університет

Агролісівництво (Agroforestry) – відносно новий напрямок господарювання, який поєднує у собі одночасне вирощування на одній і тій же ділянці деревних рослин і сільськогосподарських культур, а також інтегрує деревну компоненту і тваринництво [1]. В умовах глобальних змін клімату агролісівництво визначається як тип *кліматично сприятливого землеробства*, що доцільно поєднує деревну рослинність із агрокультурами і тваринництвом з метою підвищення еколого-економічної ефективності агроландшафтів [2].

Хоча сучасна концепція агролісівництва з'явилася наприкінці ХХ ст., використання деревних багаторічних рослин у сільськогосподарських системах відноситься до античних часів, а письмові описи практики агролісівництва датуються римською епохою. Дійсно, інтеграція дерев з агрокультурами та тваринами є давньою традицією у всьому світі [3].

Системи агролісівництва вже прийняті у багатьох частинах світу. Головними типами агролісівництва є: захисні лісові смуги; орно-лісове агролісівництво; лісові і агролісові пасовища; лісові ферми, лісові сади.

Завдяки створенню вказаних типів систем агролісівництва окрім стабілізації урожаїв сільськогосподарських культур та високих економічних показників, забезпечуються й інші нижчеописані ключові вигоди від агролісівництва [4].

Раціональне управління землекористуванням – агролісівництво забезпечує приватним землевласникам екологічні і економічні переваги на їх землях. Висока меліоративна ефективність і продуктивність господарювання забезпечується без додаткових фінансових вкладень упродовж тривалого часу, пов'язаним із функціонуванням насаджень.

Сільськогосподарська конкурентоспроможність досягається через постійну диверсифікацію виробництва товарної продукції, як, наприклад, деревина, біомаса для енергетичних потреб, товари для місцевих і міжнародних ринків. Окрім того лісова компонента агролісівничих систем виконує важливі протиерозійні, ґрунтозахисні, водорегулювальні, водоочисні та інші екологічні функції, а також забезпечує деревиною і продуктами побічного користування.

Енергетична безпека – агролісівництво сприяє енергетичній безпеці і незалежності приватних землевласників через виробництво біомаси для виробництва електроенергії та теплозабезпечення.

Сільський економічний розвиток – агролісівництво забезпечує диверсифікацію джерел прибутку, поповнює прибутки власників і дозволяє фермерам більш успішно вирішувати економічні і виробничі проблеми, зміцнює місцеві економіки і укріплює незалежність на економічних ринках.

Екологічні послуги – багатофункціональні меліоративні впливи від агролісівництва пом'якшують пресинг від змін клімату, антропогенних порушень довкілля, забезпечуючи суспільне благо землевласників через поліпшення мікроклімату і якості води. Також опосередковано, через зменшення витрат на зрошення, кількості внесення добрив для відновлення потенціалу родючості за рахунок скорочення ерозійних процесів, зменшення площ посівів для власних потреб за рахунок прибавок врожаю, скорочення емісії парникових газів підвищується еколого-економічний потенціал агроландшафтів.

Прихисток живої природи – системи агролісівництва забезпечують біологічне різноманіття живої природи.

Зважаючи на те, що системи агролісівництва є менш уразливі до змін клімату, поширення їх з кожним роком зростає. Світовий банк підрахував, що 1,2 мільярда людей використовує агролісо-меліоративну практику, а за даними Європейської федерації агролісівництва до 2025 р. 50% фермерів країн Європейського Союзу будуть застосовувати системи агролісівництва. Тому агролісівництво є безальтернативним шляхом поліпшення якості природного середовища, новим етапом розвитку агролісомеліорації.

Література

1. Агролісівництво: еколого-збалансований розвиток: навч. посіб. / О.Т. Урушадзе та ін.; за наук. ред. О.І. Фурдичка. Херсон, 2019. 481 с.
2. Пилипенко О.І., Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М., Соваков О.В. Лісові меліорації: підручник. К. РВВ НУБіП України, 2022. 310 с.
3. Rigueiro-Rodríguez , McAdam J., Mosquera-Losada MR. (2009) Agroforestry in Europe. Current Status and Future Prospects. 450 p.
4. Mosquera-Losada MR., Moreno G., Pardini L. et al. Past, Present and Future of Agroforestry Systems in Europe (2012). [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.agrooof.net/agrooof_ressources /documents /201210_eu_agroforesterie.pdf](http://www.agrooof.net/agrooof_ressources/documents/201210_eu_agroforesterie.pdf).